

Szerző: Bebesi Zoltán PhD. hallgató

Légi támogatás szerepe a terrorizmus és a kábítószer bűnözés elleni harcban

A terrorizmus és a kábítószer bűnözés között nagyon szoros a kapcsolat. Nem véletlenszerű az a tény, hogy az utóbbi időben a narkóterrorizmus előtérbe került. Ennek több oka is van. Ezen okok közül véleményem szerint a legfontosabb, hogy a terror akciók végrehajtásához jelentős anyagi fedezetre van szükség, amelyhez a pénzügyi fedezetet az illegális kábítószer adja. A világon több olyan terrorszervezet működik, amelyek a kábítószerből befolyt pénzüsszegekből fedezik költségeiket. Ilyen például az Al-kaida terrorszervezet, melynek anyagi erőforrását az ópium adja vagy a Kurd Munkáspárt a PKK, aki az európai heroin piac jó részét tartja kezében. Nagyon fontos a Dél-Amerikai terrorszervezeteknél is a kábítószer kereskedeleméből befolyt pénzüsszeg.

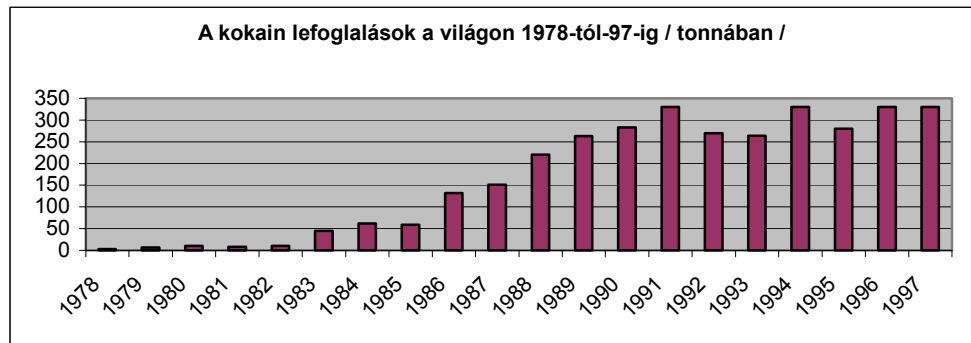
Előadásomban csak az utóbbi földrész országairól és az ott működő terrorszervezetekről szeretnék említést tenni a teljesség igénye nélkül. Valamint arról a tényről, hogy a légtér birtoklása mennyire is fontos ezen terrorszervezetek részére a narkó szállításában és a légtér feletti korlátlan uralom mennyire meghatározó az ellenük küzdő kormányok fegyveres szervezeteik számára. A légierő szerepe véleményem szerint az egyik legfontosabb olyan tényező, amely hatékonyan tudja felvenni a harcot a narkó bárók fegyveres csoportjai és a régió terrorszervezetei ellen.

Az nem véletlenszerű, hogy pont Dél-Amerikai országokat választottam, mivel 1995-ben részt vettem Bolíviában, Kolumbiában, Venezuelában speciális kiképzésen, és így testközelben tapasztaltam, hogy a helyi rendvédelmi erők, illetve a katonaság milyen eszközökkel és módszerekkel küzd a kábítószerrel foglalkozó személyek és szervezetek ellen.

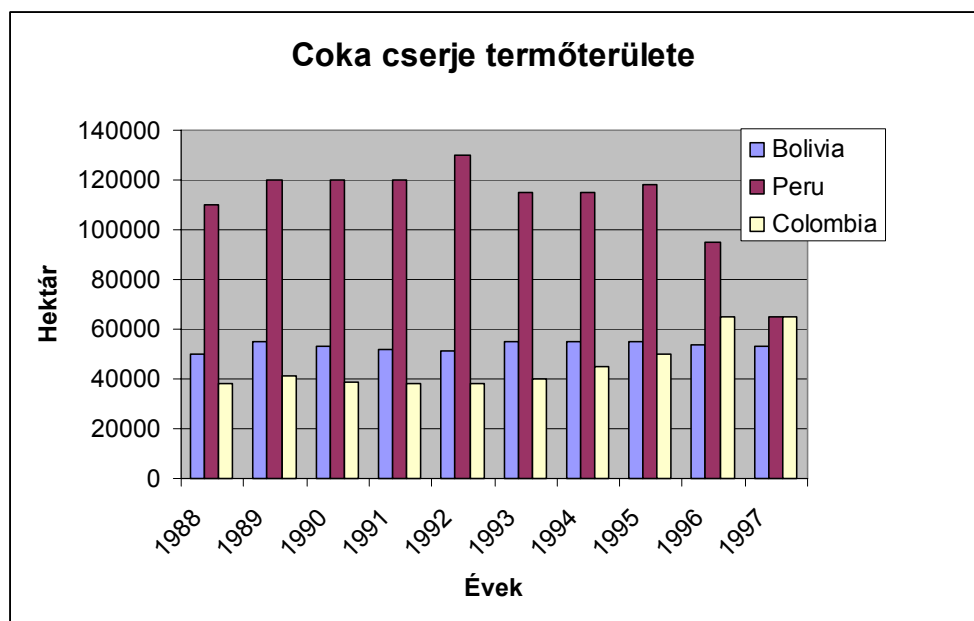
Először is fontosnak tartom tisztázni, hogy miért is olyan fontos a Dél-Amerikai terrorszervezetek számára a kábítószerből befolyt pénz. Ennek igazolására egy rövid számítást szeretnék felvázolni.

Példa e tény igazolására a következő: 1 kg (95 % tisztaságú) kokain előállításához 500 kg kokalevélre van szükség, melynek értéke 500 dollár. Ezért a mennyiségért az Egyesült Államokban (Miami-ban) 21.000 dollárt fizetnek (nagy tételben) utcai forgalmazásban 42 %-

os tisztaságú kokaint árúsítanak, grammonként 120 dollár bevételhez jutnak. Ahhoz, hogy Miami-ban eljusson a kokain, az esetek 80 %-ában a légi szállítást választják, mivel legbiztonságosabban és leggyorsabban ezzel a módszerrel tudják az Egyesült Államokba csempészni a kokaint.

Forrás: Dr. Bayer István: A drogok története c. könyve 218. oldal

Forrás: The National Drug Control Strategy, 1998

Kolumbia: az ország területe 1 138 914 négyzetkilométer. Az ország nagysága, fekvése, földrajzi viszonyai nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a világ kokain kereskedelmének vezető országává váljon. Az országban több terrorszervezet is működik, amelyeknek fő bevételi forrásuk a kokainból származó pénz.

A kolumbiai baloldali FARC, amely az ország Svájc méretű területét tartja ellenőrzése alatt, az itt élő kokatermelőket megadóztatja. A FARC nem ritkán arra kényszeríti a parasztokat, hogy kokát termeljenek, ami a kokain alapanyaga. Bevételekhez a kokainlaboratóriumok és a titkos felszállóhelyek védelméből és a helyi drogkereskedelemből is.

A 60-as években jöttek létre a nagy baloldali terrorszervezetek Kolumbiában, miután a két legnagyobb politikai párt megegyezett abban, hogy véget vet évtizedes elkeseredett politikai harcának és erőszakos küzdelmének, és megosztja a hatalmat. A az ország legrégebb, legnagyobb, a legaktívabb és a legjobban felfegyverzett marxista szervezete, kommunista harcosok és paraszti származású önvédelmi csoportok egyaránt megtalálhatók benne.

A szervezetet a hetvenes éveiben járó Manuel Marulandával („Trofijo”) az élén egy titkárság irányítja. Rajta kívül a titkárságnak hat tagja van, köztük a legidősebb a katonai parancsnok, Jorge Briceno („Mono Jojoy”).

1999-ben tárgyalásokba kezdtek Andres Pastrana elnök kormányával. Pastrana hatalmas területeket engedett át a szervezetnek ellenőrzés céljából, de a három évnyi eredménytelen tárgyalásnak végül az vetett véget, hogy elrabolt egy kereskedelmi gépet és felrobbantott egy hidat, amelyen épp egy mentőautó haladt át. A járműben életét vesztette egy terhes asszony.

Pastrana azonnal beszüntette a megbeszéléseket és 2002 februárjában utasította a hadsereget, hogy szerezze vissza az ellenőrzést és a felügyeletet területek felett. Az új elnök, Alvaro Uribe sem akar közvetlenül a tárgyalni, erre az ENSZ-t akarja felkérni.

A szervezet tevékenysége során végrehajtott bombatámadásokat, gyilkosságokat, emberrablásokat, megzsarolt embereket. Emellett mind a gerilla-, mind pedig a hagyományos hadviselés eszközeivel támadott politikai, katonai és gazdasági célpontokat. 1999 márciusában a szervezet, miután Kolumbiában elrabolt három egyesült államokbeli indián emberjogi aktivistát, venezuelai területre hurcolta, majd kivégezte őket. Váltásdíj ellenében amúgy is gyakran esnek külföldiek a emberrablásainak áldozataivá. Bizonyított, hogy kapcsolatban áll kábítószer-csempészekkel is, akiknek a fegyveres védelméről gondoskodik. 2001 októberében elrabolta, majd meggyilkolta a volt kolumbiai kulturális minisztert. 2002 februárjában elrabolta az egyik elnökjelöltet, Ingrid Betancourt-t, akit a saját ellenőrzése alatt álló területre hurcolt. Még ugyanebben a hónapban eltérített egy kereskedelmi repülőgépet, a fedélzetén tartózkodó kolumbiai szenátort pedig foglyul ejtette.

A Kolumbiai Nemzeti Felszabadító Hadsereg (ELN), egy másik baloldali csoport, a marihuána- és máktermelőket adóztatja, valamint védelmet biztosít a kokainlaboratóriumok számára. A kábítószerből azonban sokkal kevesebb bevétele származik, mint a FARC-nak.

Kolumbiai Nemzeti Felszabadítási Hadsereg (ELN) nemcsak terror eszközöket alkalmaz, hanem gerillaháborút is vív a kormány ellen, gyakran választva katonai célpontokat. Az 1964 óta tartó kolumbiai polgárháborúban kb. 200 ezren veszítették életüket és megfigyelők szerint a baloldali szervezetek számlájára az évi átlagban 3500 civil áldozat „mindössze” 15 %-a írható. A legtöbb szakértő egyetért abban, hogy a Kolumbiai Egyesült Önvédelmi Erők (AUC) szélsőjobboldali félkatonai csapatai felelősek a polgárháború polgári áldozatainak legkevesebb 75 %-á ért.

A harcosok száma megközelítőleg 9 és 12 ezer fő között lehet, de nem tudni, hogy – elsősorban vidéken – mennyi támogatójuk lehet (egyres vélemények szerint a teljes taglétszám eléri a 18 ezret). A elsősorban a farmerek és a parasztek közül toborozza tagságát, akik az általa ellenőrzött területen élnek. Ezen kívül megcélozza azokat is, akiket a szélsőjobboldali félkatonai csoportok terrorizálnak. Ismert az is, hogy előszeretettel toboroz tagokat kiskorúak közül is, nem ritkán erőszakkal.

Tevékenységük Kolumbián kívül (az ország őserdővel borított részein és az Andok magasan fekvő síkságain) kiterjed Venezuelára, Panamára és Ecuadorra is. Szakértői becslések szerint évente 200-400 millió dollárt – bevételeinek legalább a felét – zsebel be az illegális drogkereskedelemből. Ezen kívül hasznát húz az emberrablásokért kicsikart váltságdíjakból, zsarolásokból és abból a nem hivatalos „adókból”, amelyet azoknak a területeknek a lakosságára vet ki, amelyeket ellenőrzése alatt tart. Az „adók” ellentételezésekként „védelmet és szociális szolgáltatásokat” ajánl fel.

A szervezet fegyverarzenáljának java részét a közeli Nicaraguából és Salvadorból csempészik be. Korábban jelentős mennyiségű fegyver érkezett a szovjet blokk országaiból is. A bevallottan vásárolt puskákat és automata fegyvereket a korábbi perui hírszerző vezetőtől, Vladimiro Montesinostól. Ma már egyetlen ország sem nyújt a számára anyagi, fegyverszállítási vagy kiképzésbeli támogatást, de irodát tart fenn Kubában, Mexikóban és több európai fővárosban is. Kuba továbbá egészségügyi támogatást nyújt és politikai tanácsokkal is szolgál.

Nem tudni, hogy más terrorszervezetekkel tart-e kapcsolatot. 2001 augusztusában a kolumbiai rendőrség letartóztatta az Ír Köztársaság Hadsereg (IRA) két tagját Bogotában, akik azért érkeztek a dél-amerikai országba, hogy tagokat képezzenek ki a városi gerillaharcra és a bombakészítés technikáira. Semmilyen más kapcsolatról nincs tudomásunk.

Itt kívánom megjegyezni, hogy városi gerillaharcból én is Bogotában kaptam a kiképzést 1995-ben.

A Kolumbiai Egyesült Önvédelmi Erők (AUC), amely különböző jobboldali félkatonai csoportokat foglal magában, kiadásainak 70 %-át a kokain termeléséből és exportálásából fedezi.

Szélsőjobboldali félkatonai elemeket foglal magában, támogatást pedig a gazdag földbirtokosoktól, a drogkartelektől és a kolumbiai hadsereg bizonyos tagjaitól kap. Tiszteletben tartja a magántulajdont, és véget akar vetni a baloldali gerillaszervezetek emberrablásainak, zsarolásainak, valamint el akarja ismertetni

magát törvényes politikai erőként. Szeretne tárgyalásokat kezdeni a kormánnyal és a baloldali gerillákkal.

A tagjaik baloldali gerillákat, politikusokat, aktivistákat és más kolumbiai civileket gyilkoltak meg. A legtöbb szakértő egyetért abban, hogy a szélsőjobboldali félkatonai csapatai felelősek a kolumbiai polgárháború polgári áldozatainak (kb. 200 ezer fő 1964 óta) legkevesebb 75 %-áért. Az utóbbi években nem kímélték azokat a polgári személyeket sem, akiket azzal gyanúsítottak, hogy a baloldali gerillaszervezeteket támogatják vagy velük szimpatizálnak. Meggyilkoltak szakszervezeti vezetőket és emberjogi aktivistákat is. Az egyik szóvivőjük nemrég bejelentette, hogy a szervezetről kialakult kép javítása érdekében ezentúl egy akcióban három embernél többet nem gyilkolnak meg...

Azonban nemcsak fegyveres harcot folytat. Szociális szolgáltatásokkal támogatja azokat a földbirtokosokat, akik anyagilag segítik, valamint megvédi őket a baloldali lázadóktól. A csoport kolumbiai politikusokat is felvesz, akiket bevon a drogkereskedelembé. 2002 szeptemberében John Ashcroft, az Egyesült Államok államügyésze azzal vádolta meg a szervezetet, hogy 1997 óta 17 tonna kokaint csempészték be az Egyesült Államokba és Európába.

Leginkább Észak-Kolumbiában tevékeny, mert itt élnek azok a drogkereskedők és földbirtokosok, akik támogatják. A 90-es években kiterjesztette területeit és ma már az ország középső és nyugati részén is aktív, ahogy a városokban is.

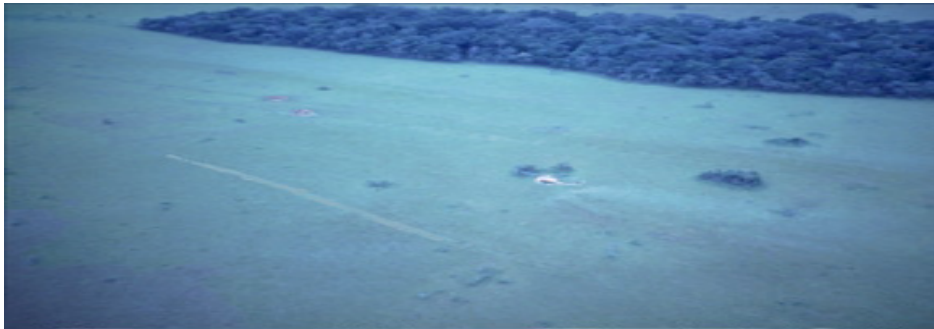
Jelenlegi tagságuk 8000 körül van, de számuk gyorsan növekszik. Sokkal jobban fizeti harcosait, mint a baloldali csoportok, új tagokat pedig leginkább azoknak a családoknak a gyerekeiből toboroz, amelyeket a baloldali gerillák terrorizáltak. A drogkereskedelem haszonélvezői szintén szívesen állnak be sorai közé.

Mivel a kormány a nagyvárosokon kívül viszonylag kisebb hatalmat és ellenőrzést képes csak gyakorolni, mindhárom nagyobb szervezet kiterjedt és prosperáló kereskedelmet folytat kokainnal, ópiummal, olajjal, arannyal és smaragddal. 2002 májusában Alvaro Uribe Velez nyerte meg a kolumbiai elnökválasztásokat és megígérte, hogy leszámol a lázadó csoportokkal, valamint a terroristákkal.

A kolumbiaiak legjobb módszere a következő volt. Egyidőben tizenhét gép repült egyszerre. Öt-hétszáz kiló fért el egy gépen, típustól függően... Menetrendjük volt, rádióadójuk, s úgy szállították le őket, ahogy egy igazi nagy repülőtéren. A gépek keringtek, egyenként leszálltak, kirakodtak, feltankoltak, és indultak vissza. Akár egy kereskedelmi légikikötőben. Azért indult egyszerre ennyi gép, mert Carillo a mexikói légvédelemtől bérelte a légifolyosót: ha bérelt mondjuk egy órát, fizetett érte egymillió dollárt, tehát érdekében állt, hogy az egy óra alatt annyi kokaint szállítson rendeltetési helyére, amennyit csak bír.

Ezért kezdett Boeing 727-esekkel szállítani. Végül is a légifolyosó az légifolyosó, miért ne a lehető legnagyobb gépeket használja? (Ezért nevezték az „Egek Urának”.) 1997-re Amado a becslések szerint kolumbiai kábítószer-gazdaságot évi 30 milliárd dolláros üzletággá fejlesztette fel. Csak az állami emberek lefizetése 500 milliójába került évente. Csupán ő maga hetente 200 millió dollár értékű kokaint csempészett, ezzel nettó 10 milliárd dolláros évi jövedelemre tett szert.

Erőfeszítéseinek köszönhetően az Egyesült Államokba szállított kokain 70 százaléka Kolumbiából érkezett (mára ez 45 százalékra csökkent).

Kokacsempészek titkos repülőkifutói a kolumbiai dzsungelben, közel a venezuelai határhoz

Peru: az ország területe 1 285 216 négyzetkilométer. Kolumbiához hasonlóan az ország nagysága, fekvése, földrajzi viszonyai hozzájárult ahhoz, hogy a térség vezető koka termelője legyen.

Peruban gerillák okozták a fő problémát. Egész pontosan a Sendero Luminoso, vagyis a Fényes Ösvény nevű terrorszervezet. Amikor Peru – amerikai nyomásra – 1982-ban elkezdte kiirtani a kokaültetvényeket, a Huallaga-völgybeli kokatermelés felszámolására tett kísérletek hatására a termelők egyezséget kötöttek a terroristákkal. A két csoportnak ugyanis közös ellenséggel kellett megküzdenie: az állammal. A Fényes Ösvény hajlandó volt megvédeni a kokaültetvényeket, cserébe a falvak lakói is védték a Fényes Ösvényt. A kormány nem bírt a fegyveres marxista csapatokkal, amelyek kasszájában egyre gyűltek a narkódollárok (becslések szerint évente összesen húsz-harmincmilliót kerestek). Mivel a koka kisebb veszélyt jelentett a perui államra nézve, mint a gerillák, a küzdelem idővel az ellenük folytatott harcra korlátozódott. A terroristák és campesinók közötti szövetségtől olyannyira tartani lehetett, hogy a katonaság, amikor terroristaellenes akciókba kezdett, igencsak vigyázott, nehogy beleköpjön a kokatermesztők levesébe. Történt ugyan néhány sikertelen kísérlet arra, hogy a rendőrséget a felső Huallaga-völgyben a kokatermesztők ellen vessék be, ám miután a pusztán erőszakot szült, a drogellenes erők gyakorlatilag visszavonultak. A völgy lakói ettől kezdve annyi kokát termelhettek, amennyit csak akartak, s mivel a kolumbiaiak jól fizettek, hát termeltek is. 1987-ben Peruban 120 ezer hektáron termesztettek kokát, és éves szinten 100-120 ezer tonna levelet takarítottak be. Egyetlen évvel később viszont már 190 ezer tonnát. A perui koka a világpiacra kerülő teljes mennyiség 50 százalékát tette ki, s évi egymilliárd dollárt jövedelmezett. A kereskedelem felszámolására az első

szervezett kísérletet 1985-ben tettek, Alan García elnök beiktatása után. García, akinek meggyőződése volt, hogy a kokain veszélyezteti a nemzetbiztonságot, hivatalba lépése után azonnal elbocsátott 1500 rendőrt, és a dzsungelba küldte a hadsereget a laboratóriumok megsemmisítésére. A katonák igencsak meglepődtek azon, amit az őserdőben találtak: A Condor fedőnevű akció tizennyolc hónapjában százötven felszállópályát és harminchat laboratóriumot romboltak le, hetven repülőgépet és több mint harminc tonna kokapasztát koboztak el. Egyes ültetvények mérete és felszereltsége minden képzeletet felülmúlt: az egyiken hat, egyenként százfős munkásszállás működött. Bár a felszállópályákat és a laboratóriumokat a katonaság megsemmisítette, bizonyítékok mutatnak arra, hogy tulajdonosaik hamarosan újjáépítették és tovább használták őket.

Amikor a kormány a katonaságot vetette be a kokapasztát szállító gépek rendszeres repülésének megakadályozására, a kolumbiaiak a hadsereget is hamarosan lefizették, hogy néhány légifolyosót hagyjon szabadon. 1984-ben a Huallaga-völgyben kihirdették a szükségállapotot. A katonaság bevonult, ám a kokapasztá-kereskedelem egy pillanatra sem szünetelt.

Bár a San Jorge-i parasztok elégedetlenek, a kormánynak azért van mit felmutatnia. 1992-ben a perui légierő offenzívát indított a kokainszállító gépek ellen, és visszaszerezte az irányítást a Huallaga-völgy felett. A gépek megfigyelésére – amerikai segítséggel – radarállomásokat állítottak fel az érintett területeken. Új, könyörtelen szabályokat vezettek be: ezek értelmében Peru – megint csak az Egyesült Államok hadseregének támogatásával – lelövi azokat a szállítógepeket, amelyek nem engedelmesskednek a leszállásra felszólító parancsnak. Jelenleg kilenc ellenőrzési pont és két radar működik Peruban, a lelövészel való fenyegetés pedig – úgy tűnik – valóban hatásos. Még szerencse: a radarok vagy 60 millió dollárba kerültek.

Bolivia: az ország területe 1 098 581 négyzetkilométer. A már említett két országhoz hasonlóan fekvése, földrajzi viszonyai hozzájárult ahhoz, hogy a térség legjobb minőségű koka termelője legyen.

Amikor nyilvánvalóvá vált, hogy a bolíviai kormány nem sok eredményt ért el a kábítószer-kereskedelem visszaszorításában, az Egyesült Államok úgy döntött, hogy közbeavatkozik. 1986 júliusában bevetették a DEA egységeit, velük hat Black Hawk helikoptert és kétszáz főnyi légénységet – hogy lecsapjanak a Beni körzetben folyó kereskedelmi tevékenységekre. Ez volt a „Nagyolvasztó hadművelet”. Több titkos laboratóriumot megsemmisítettek, de egyetlen jelentős kereskedőt sem sikerült elfogniuk, hiszen azok már hetekkel korábban értesültek a titkos akcióról. Az akciók azért nem vezettek eredményre, mert a légierő szintén nyakig benne volt.

A nyolcvanas években a légierő nyugállományú főhadnagya, Erwin Guzman volt az egyik legnagyobb kábítószer-kereskedő. Guzman nyugalomba vonulása után is ápolta kapcsolatait egykori bajtársaival. Valahányszor a légierő gépei kábítószer-elhárítókat szállítottak razziázni, a kereskedőket jó előre értesítették.

Az eddig leírtakból egyértelműen kiderül, hogy az Egyesült Államok mindent megtesz ugyan, a drogcsempészetet visszaszorítására, például AWACS repülőgépek őrködnek a határkörzetben, gyanús kisgépekre vadásznak, radarléggömböket is felbocsátottak, egymástól megfelelő távolságban, radarállomásokat létesítenek. De arra is számos példa akad, hogy az amerikai hadsereg avatkozik be ezen országokban oly módon, hogy nyílt háborút folytat az adott terrorszervezetek, illetve ezek mögött megbúvó droggereskedők ellen.

Valamint az említett országok kormányait nagymértékben segítik gazdaságilag is, amely fejében elvárják, hogy az adott kormányok hatékonyan és hathatósan fellépjenek az országokban található terrorszervezetek, illetve a kábítószer termesztők ellen.

Az Egyesült Államokat semmi sem riasztja el attól, hogyha kell, biológiai fegyvert vessenek be a koka ültetvények megsemmisítésére. Erre az egyik legjobb példa a következő:

Kiderült, hogy olyan gyakran láttak helikoptereket, illetve repülőgépeket alacsonyan a koka földek fölött repülni, és barna vagy fehér színű anyagot permetezni, hogy el is nevezték a jelenséget „fehér esőnek”.

A helikopterekről speciális töltényeket lőttek a koka ültetvények talajába, amikor földet értek, a töltények felrobbanva spórákat szórtak szét. Így mesterségesen megfertőzték a koka ültetvényeket, melyeknek 99 %-a kipusztult. De azzal az amerikaiak sem számoltak, hogy ezzel a módszerrel hosszú évtizedekre megfertőzik a talajt és hiába a pénzügyi támogatás más kultúrnövények termesztésére, mint például: kávé vagy kukorica, sajnálatos módon ezek sem teremnek meg. Ezeken a területeken az ott élő emberek jelentős része bőrbetegségeken szenved, amelyet egyértelműen az amerikaiak által használt vegyi anyagoktól kaptak.

Nem véletlen tehát, hogy ezekben az országokban az amerikai kormány azon jellegű törekvései nem találnak kellő támogatásra, amikor adott kokatermelő területeket akarnak kipusztítani ezekkel a módszerekkel.

Összegzésként megállapítható a leírtak alapján, hogy a légierőnek nagy szerep jut abban, hogy az Egyesült Államokba mind kevesebb kokain jusson el. Ezért is fontos az, hogy az adott ország légtérét a korrupciómentes kormányok, valamint a rendvédelmi erők ellenőrizzék.

Felhasznált irodalom:

- Anderle Ádám: *Latin-Amerika története*. Budapest, 1998.
- Benke József: *Fényes Ösvény, Szürke Farkasok, Fekete Szeptember. A nemzetközi terrorizmusról*. Budapest, 1989.
- D. Gergely Anikó (szerk.): *Földünk országai*. Budapest, 1978.
- Fencsik László (szerk.): *A világ politikai pártjai*. Budapest, 1978.
- Netanjahu, Benjamin: *Harc a terrorizmus ellen: Hogyan lehet legyőzni a nemzetközi terrorizmust*. Pécs, 1997.
- Szirtes Gábor: *Nagyvárosi gerillák*. Budapest, 1995.
- Tálas Péter (szerk.): *Válaszok a terrorizmusra*. Budapest, 2002.
- Bebesi Zoltán: *A dél-amerikai speciálisan kiképzett rendőri erők harca a kokain ellen*. OTDK dolgozat 2001.
- Bebesi Zoltán: *A terrorizmus arcai és harcai*. TDK dolgozat 2001.
- Bebesi Zoltán: *A kokalevéltől a kokainig*. TDK dolgozat 2000.
- Bayer István : *A kábítószer*. (Medicina, 1986).